

Finanspolitikken har i første halvdel af året 1965 ikke været tilstrækkelig effektiv. Tværtimod er der fra statsfinanserne udgået en ekspansiv virkning, men fra i sommer har finanspolitikken været væsentligt strammere, både i kraft af de gennemførte afgiftsforhøjelser og den stigning i de direkte skatter, som skete ved overgangen til det nye skatteår.

Afgørende for vurderingen er tillige, at de offentlige udgifter er steget betydeligt uden tilsvarende finansiel dækning. Hovedparten af de offentlige udgifter — direkte lønninger såvel som indirekte lønudgifter på anlægsbudgetterne — steg med 4-6 pct. pr. 1. oktober, og samtlige sociale ydelser er reguleret op i takt hermed.

Til foråret vil en ny stigning på udgiftsbudgetterne vise sig dels som følge af allerede aftalte overenskomstmæssige reguleringer, dels som følge af forventet yderligere efterslæbsdækning, dels som følge af den yderligere pristalsportion, der påregnes udløst af januarpristallet.

Hertil kommer den almindelige stigende tendens i de offentlige udgifter, som jeg redegjorde for i sidste uge overfor udvalget. For statens vedkommende må i 1966-67 påregnes en reel stigning i drifts- og anlægsudgifterne på omkring 5 pct., altså noget mere end den stigning, der kan ventes i den samlede produktion.

Den svagt bremsende virkning, der i sommer udgik fra statsfinanserne, er i dag svækket og vil yderligere aftage i løbet af det næste halve år.

Når der nu er tegn på, at det økonomiske klima er ændret og efterspørgselspresset ved at lette, skyldes dette altså ikke så meget statsfinanserne som den kreditstramning, der blev gennemført i forsommeren.

Der er mange tegn på, at en sådan klimaændring er på vej. Det drejer sig fortrinsvis om områder, hvor kreditstramningen spiller en vis rolle. Jeg skal nævne nogle af de mest iøjnefaldende:

Der kan konstateres en vis omvendt svag tendens til større ledighed. Der er kun tale om små tal, og ledigheden er fortsat meget lav i sammenligning med årene forud for 1964. Ledigheden vedrører navnlig ufaglærte og hidrører hovedsagelig fra mindre bygge- og anlægsaktivitet.

Mængden af byggeri under opførelse er fortsat meget stor, men der kan for de seneste måneder konstateres en ret kraftig nedgang i påbegyndelsen af nyt byggeri. Det er givet, at kreditstramningen spiller ind her.

Der kan konstateres en afdæmpning i råvare- og maskinimporten, der vel bl. a. må søge sin forklaring i tilbageholdenhed med hensyn til lagerdannelse og investeringer i erhvervene.

Mere generelt kan siges, at der synes at være en tendens til svagere takt i de private investeringer.

Det er givet, at det videre forløb, for så vidt angår investeringerne — og navnlig boligbyggeri og kommunalt byggeri og anlægsvirksomhed — i høj grad vil bero på, hvorledes kreditaftalerne mellem Nationalbanken og pengeinstitutterne administreres.

Bedømmelsen af investeringsaktiviteten fremover må derfor også bero på den videre administration af disse aftaler.

Såfremt der ikke snart sker en *moderering af kreditvilkårene*, må man se i øjnene, at vi står over for en tendens til nedgang i investeringsaktiviteten, navnlig i boligbyggeriet.

Da der samtidig er tendens til stigning i forbruget, er der altså tale om en vis omfordeling mellem forbrug og investering.

Det vil naturligvis altid være diskutabelt, hvor balancen skal søges, og der kan argumenteres for, at investeringsniveauet var kommet vel højt op i forhold til opsparingen. Den nævnte omfordeling bør dog efter regeringens opfattelse ikke føres så vidt, at der bliver tale om et direkte fald i de faste investeringer, og boligbyggeriet bør i hvert fald opretholdes på et niveau af ikke under 40.000 lejligheder pr. år.

Accepteres det, at omfordelingen fra investering til forbrug ikke må gå for vidt, må konklusionen blive, at vægten nu i højere grad må lægges på finanspolitikken, og at kreditpolitikken bør lempes noget.

Det er derfor regeringens opfattelse, at vi nærmer os det tidspunkt, hvor en vis lempelse af pengepolitikken er hensigtsmæssig, men at dette på den anden side kun vil være forsvarligt, såfremt der kan gennemføres en finanspolitik, der i hvert fald mindst giver dækning for stigningen i statsudgifterne.